

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ש"פ נצבים, כ"ז אלול, ה'תשל"ד

יוצא לאור לש"פ נצבים, כ"ז אלול, ה'תשפ"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים”

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

ה' תהא שנת פלאות אראנו

שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ נצבים, כ"ז אלול הבעל"ט, הננו מוציאים לאור התוועדות ש"פ נצבים, כ"ז אלול ה'תשל"ד, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתבים (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום ראשון זסליחות, ה'תשפ"א (הי' תהא שנת פלאות אראנו),
שנת המאה ועשרים להולדת כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2021 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5781 • 2021

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. שיחת ש"פ נצבים, כ"ז אלול, ה'תשל"ד.

בלתי מוגה

א. יום הש"ק זה הוא השבת האחרון של חודש אלול של השנה החולפת, והוא השבת שלפני ר"ה, שהוא גם ר"ח תשרי.

וכיון שבכל חדשי השנה הנה בשבת שלפני ר"ח ישנו הענין דברכת החודש — הוצרך להיות כן גם בשבת שלפני ר"ח תשרי. אבל לפועל, הנה בעולם למטה אין אנו מברכים את החודש.

וכידוע סיפור רבינו הזקן! שבהיותו במעזריטש שמע ממורו ורבו הרב המגיד בשם מורו ורבו הבעש"ט, שהחודש השביעי שהוא החודש הראשון לחדשי השנה, הקב"ה בעצמו מברכו בשבת מברכים שהוא השבת האחרון חודש אלול, ובכח זה ישראל מברכים את החדשים יא פעמים בשנה.

ב. ובהקדים ביאור שייכות ברכת י"א חדשי השנה ע"י בני"ב לברכת חודש תשרי ע"י הקב"ה:

ידוע המבואר בלקו"ת² בקיצור ובאריכות בעטרת ראש³, שהחיות של כל השנה שנמשך בר"ה (לאחרי שכל הדברים חוזרים לקדמותם כו') הוא חיות כללי, וסדר ההמשכה הוא באופן שהחיות הכללי מתחלק בפרטיות לראשי חדשים, שבכל ר"ח נמשך חיות כללי לחודש זה, ואח"כ נמשך ומתחלק לכל ימי החודש, ועד שמתחלק גם לרגעים כו'.

ועד"ז בנוגע לברכת החדשים — שהברכה של חודש תשרי שכולל גם ר"ה היא ברכה כללית, שנמשכת ומתחלקת בפרטיות לשאר החדשים בשבת מברכים של כל חודש.

וכיון שהמשכת הברכה לי"א חדשי השנה היא עי"ז שישאל מברכים את החדשים, ניתוסף בזה גם מעלת העבודה באופן של אתערותא דלתתא. אלא שענין זה גופא בא ע"י נתינת כח מלמעלה, שזוהי ברכתו של הקב"ה לחודש תשרי, שבכחה מברכים ישראל את החדשים יא פעמים בשנה.

(1) ראה כש"ט בהוספות סמ"א. וש"נ (נעתק ב"היום יום" כה אלול). וראה גם שיחת ש"פ נצו"י, כ"ה אלול דאשתקד בתחלתה (תו"מ חע"ג ע' 229 ואילך). וש"נ. (2) דרושי ר"ה נח, א ואילך.

(3) שער ר"ה בתחלתו. (4) ראה פע"ח שער ר"ה. שער הכוונות ענין ר"ה. לקו"ת פרשתנו נא, ב. סידור (עם דא"ח) שער התקיעות רמו, א [שס, ב] ואילך. ובכ"מ.

ןוע"ד כללות הענין דחודש אלול, שהוא ר"ת "אני לדודי ודודי לי"⁵, שמורה על מעלת עבודת האדם, באופן ד"אני לדודי", ועי"ז נעשה אח"כ "דודי לי" — שענין זה גופא בא ע"י נתינת כח מלמעלה, כפי שמבאר רבינו הזקן⁶ שזהו"ע התגלות י"ג מדות הרחמים בחודש אלול, שזוהי הנתינת כח לעבודת האדם באופן ד"אני לדודי".

ג. ויתירה מזה, שהעילוי שבעבודת האדם הוא (לא רק בנוגע לי"א חדשי השנה שמתברכים ע"י בני"י, אלא) גם בנוגע לברכת חודש תשרי ע"י הקב"ה — שזהו מה שנתחדש ע"י תורת הבעש"ט הנ"ל:

עצם מציאות ברכתו של הקב"ה לחודש תשרי, היתה כבר עוד לפני שהבעש"ט אמר תורה הנ"ל; אך עי"ז שהבעש"ט אמר זאת, הנה נוסף לכך שנעשה ענין בתורה, ובמילא הרי זו מציאות של תורה שהיא מציאות נעלית יותר, ניתוסף בזה גם שאין זה רק ענין שנמשך מלמעלה באופן של אתערותא דלעילא, אלא יש בזה גם מעלת עבודת האדם באופן של אתערותא דלתתא — כפי שנפעל ע"י עצם אמירת התורה ע"י הבעש"ט, וכן עי"ז שתורה הנ"ל חוזרת ונאמרת אח"כ ע"י בני"י בדורות שלאח"ז, שהרי דיבורו של איש ישראל חשיב מעשה, כמו דיבורו של הקב"ה⁷, כיון ש"אדם אתם"⁸, ע"ש אדמה לעליון⁹.

ולכן יש צורך לפרסם תורת הבעש"ט הנ"ל לכל ישראל, מ"ראשיכם שבטיכם" עד "חוטב עציך" ו"שואב מימין"¹⁰,

— שזהו בהתאם לתוכן ברכתו של הקב"ה שהיא "אתם נצבים היום" (כמבואר בהמשך תורת הבעש"ט הנ"ל¹¹), שענין זה הוא באופן ד"כולכם", "ראשיכם שבטיכם וגו' מחוטב עציך עד שואב מימין"; ומה גם שענין זה שייך לר"ה (ש"אתם נצבים היום" קאי על ר"ה¹¹) שבו נפעל ענין מלכותו של הקב"ה, כיון שהענין ד"ויהי בישורון מלך" נעשה דוקא "בהתאסף ראשי עם יחד שבטי ישראל"¹² —

לא רק מצד הענין ד"יפוצו מעינותיך חוצה" שצ"ל בנוגע לכללות תורת הבעש"ט¹³, אלא גם כדי שתהי' בזה מעלת עבודת כל בני"י, שע"יז נעשים "שותפים" בענין ברכתו של הקב"ה בשבת שלפני ר"ה.

(9) ראה של"ה ג, רע"א. ועוד.

(10) ריש פרשתנו.

(11) ראה פננת רזא סוף פרשתנו. מגלה

עמוקות ריש פרשתנו. ועוד.

(12) ברכה לג, ה. וראה לקו"ת ריש פרשתנו.

(13) ראה אגה"ק דהבעש"ט (כש"ט בתחלתו. ובכ"מ).

(5) שה"ש ו, ג ובשעה"פ עה"פ. ועוד

(נסמן בתו"מ סה"מ אלול ס"ע רמה).

(6) לקו"ת ראה לב, א.

(7) ראה שבת קיט, ב. ב"ר פ"ג, ב. פמ"ד,

כב.

(8) יחזקאל לד, לא. וראה יבמות סא,

רע"א. וש"נ.

ד. ויש להוסיף בזה בעומק יותר — שכללות ענין מעלת עבודת האדם מתחיל לא רק בר"ה, יום בראש אדה"ר, אלא ישנו עוד קודם בריאתו: ובהקדים¹⁴ — שמצינו בספרי קבלה¹⁵ שישנו ענין השבת שלפני ר"ה הראשון, קודם התחלת ששת ימי בראשית. ועד"ז מצינו בנגלה דתורה, כפי שמוכח בהל' קידוש החודש להרמב"ם¹⁶ אודות ה"מולד שהי' בשנה ראשונה של יצירה .. בהר"ד", שנקרא גם "מולד תוהו" (כמובא בתוס'¹⁷), בגלל שהי' קודם הבריאה. וכמובן גם מזה שאמרו חז"ל¹⁸ "בכ"ה באלול נברא העולם", היינו, שלפנ"ז היו כבר כ"ד ימי חודש אלול, וכן י"א חדשי השנה שלפנ"ז.

ולכאורה אינו מובן: הרי ידועה תורת המגיד שגם ענין הזמן הוא נברא, והיינו, שכאשר "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"¹⁹ אזי ברא גם את ענין הזמן (כפי שמבאר אדמו"ר האמצעי בארוכה בסידור²⁰). וא"כ, איך שייך לומר שבריאת העולם היתה בכ"ה באלול, או שישנו השבת שלפני ר"ה וכו' — בה בשעה שקודם הבריאה לא הי' כלל ענין הזמן?! [ומובן שלא שייך לתרץ שזהו מצד כל יכול כו', שהרי הצ"צ מבאר בספר החקירה²¹ שהענין ד"כל יכול" שייך לומר רק בנוגע לעניני הקב"ה למעלה, אבל לא בנוגע לענינים השייכים לאדם למטה, כבנדו"ד, שאומרים לבנ"י שבכ"ה באלול נברא העולם, שענין זה צ"ל מובן גם מצד האדם כו'].

ה. המשך הביאור — שגם תחילת הבריאה שהיתה מצד "כי חפץ חסד הוא"²², קשורה עם עבודת האדם, כמובן ממארוז"ל "במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים"²³, שעלה לפניו ית' התענוג שיתענג כביכול בעבודת הצדיקים, שגם קודם שנבראו היתה צורתם חקוקה במחשבתו ית', ועד שזוהי סיבת הבריאה²⁴. וזהו טעם הפשיטות שהקב"ה "נמלך", והשאלה היא רק "במי נמלך" — נכלל בשיחה שהוגהה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפסה בלקו"ש חט"ז ע' 486 ואילך.

(19) בראשית א, א.
 (20) עם דא"ח — שער הק"ש עה, סע"ד ואילך [קכא, ד]. אמ"ב שם פל"ז (מ, ג ואילך).
 (21) ראה שם לב, א ואילך.
 (22) מיכה ז, יח.
 (23) ראה ב"ר פ"ח, ז. רות רבה פ"ב, ג.
 (24) ברשימה נוספת, שהענין ד"כי חפץ חסד" פעל רק ההתחברות של העצמות עם נש"י, ולאח"י, היתה ההתהוות (לא מצד כי חפץ חסד, אלא) מצד נש"י, שבהם נמלך.

(14) ראה גם תו"מ חמ"ד ע' 189.
 (15) פרדס שער ד (שער עצמות וכלים) פ"ז. תורת העולה (להרמ"א) ח"ג פנ"ט. פי' חכמוני (לר' שבתי דונולו) לספר יצירה פ"ד מ"ד.
 (16) פ"ו ה"ח.
 (17) ד"ה לתקופות — ר"ה ח, א. וראה הנסמן באנציק' תלמודית ערך בהר"ד (כרך ב ס"ע שעד ואילך).
 (18) ויק"ר רפכ"ט. ועוד (נסמן בתו"מ סה"מ תשרי ע' כט).

ו. וענין זה שעוד לפני הבריאה מודגשת כבר מעלת עבודת האדם כו', מתבטא גם בכך שישנו הזמן שלפני התחלת הבריאה — שבת שלפני שיי"ב, מולד תוהו, והענין שבכ"ה באלול נברא העולם.

ויש לבאר זה ע"ד מארז"ל "כל מעשה בראשית .. לצביון נבראו"²⁵, "אדם וחוה כבני עשרים שנה נבראו"²⁶ — שבתחילת התהוותם רואים כאילו הי' אצלם ענין של צמיחה וגידול במשך עשרים שנה, ועד"ז בנוגע לענין המולד שבתחילת הבריאה, שנראה כאילו* הי' מולד לפני"ז כו'. והיינו, שכיון שהקב"ה הוא כל יכול, הרי ביכלתו לברוא את מציאות הנבראים באופן שנראה שכבר עבר משך זמן לפני"ז.

ז. וההוראה מזה:

ידוע פירוש האריז"ל²⁸ בענין "הימים האלה נזכרים ונעשים"²⁹, שבכל שנה חוזרים ונעשים כל הענינים כפי שהיו בפעם הראשונה.

ולכאורה, כיון שבפעם הראשונה היתה ההתהוות מצד "כי חפץ חסד הוא", א"כ, יכול להיות גם עכשיו שיומשכו כל הענינים (עכ"פ העיקריים) מצד "כי חפץ חסד", ומהו הצורך וההכרח בענין העבודה בנוגע לעניני ר"ה? והמענה על זה — שגם בפעם הראשונה שההתהוות היתה מצד "כי חפץ חסד הוא", הי' גם ענין העבודה באופן של אתערותא דלתתא, שזוהו הענין ד"במי נמלך" שפועל את ענין ההתהוות, כנ"ל בארוכה, ולכן צ"ל גם עתה ענין העבודה כדי לפעול ענין ההתהוות מחדש.

ודוקא באופן כזה נעשה כל אחד מישראל "שותף להקב"ה במעשה בראשית"³⁰, ושותף שוה³¹, שלכן יש בכחו לפעול בדרך ציווי שתומשך כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות, ובאופן ד"אתם נצבים" — מלשון "נצב מלך"³², באופן של עמידה בתוקף,

(* במענה לשאלה אם עפ"ז י"ל שהשמש נבראה בפועל בחודש ניסן של שנת תוהו, שממנו מונים לתקופות, ובו היא ברכת החמה²⁷ — כתב כ"ק אדמו"ר:

זה אי אפשר לומר — כמו שאי אפשר לומר דאדה"ר חי תקל שנה ועוד כ' שנה, כיון דנברא כבן כ'. והחילוק כו' — מובן.

(29) אסתר ט, כח.

(25) ר"ה יא, א.

(30) שבת יו"ד, א. וש"נ.

(26) ב"ר פיי"ד, ז.

(31) ראה גם שיחת ש"פ נצו"י הנ"ל ס"ט (תו"מ שם ע' 238). וש"נ.

(27) ראה תוד"ה למבול — ר"ה יב, א.

(32) מלכים"א כב, מח. וראה אוה"ת

וראה בארוכה תו"מ ח"ח ע' 100 ואילך. וש"נ.

פרשתנו ע' אירא ואילך.

(28) ראה רמ"ז בס' תיקון שובבים. הובא

ונת' בס' לב דוד (להחיד"א) פכ"ט.

ו"אתם נצבים היום" — "כיום הזה שהוא .. מאיר וכו'"³³, ומתוך שמחה וטוב לבב, ומתוך הרחבה — מרחב העצמי, למעלה ממדידות והגבלות.

* * *

ח. נוסף על האמור לעיל שתוכנו שייך בכל שנה, יש גם ענינים מיוחדים הקשורים עם קביעות השנה, שלהיותה קביעות ע"פ התורה, יש בה בודאי גם הוראה בעבודת ה', במכ"ש וק"ו מעניני העולם, כתורת הבעש"ט³⁴ שכל דבר שיהודי רואה או שומע בעולם, יש בו הוראה בעבודת ה'.

ובכן: קביעות שנה זו היא באופן ששבת פ' נצבים, השבת שלפני ר"ה, חל בכ"ז אלול. וכיון שבכ"ה באלול נברא העולם, הרי כ"ז אלול הוא יום שלישי לבריאת העולם, שמעלתו המיוחדת — שהוכפל בו כי טוב³⁵. ולכן, אחת ההוראות צריכה להיות מענין זה.

ט. ובהקדים "קלאָץ-קושיא" שיש בענין זה (כמדובר כמ"פ שלפעמים מדייקים בפרטי הענינים, אבל דוקא על "קלאָץ-קושיא" לא מתעכבים) — שגם בן חמש למקרא יודע שנוסף לכך שיום שלישי הוכפל בו כי טוב, הנה גם ביום הששי נאמר "וירא אלקים כי טוב"³⁶, ואח"כ נאמר עוה"פ "וירא אלקים .. והנה טוב מאד"³⁷, ואעפ"כ, מודגש כפל הענין ד"טוב" בנוגע ליום שלישי דוקא!?

והביאור בזה:

מ"ש ביום הששי בפעם הב' "וירא אלקים גו' והנה טוב מאד" — יש לפרש בב' אופנים: (א) שקאי על הבריאה של יום הששי בלבד, שעפ"ז נמצא שגם על הבריאה דיום ששי נאמר ב"פ טוב, כמו על הבריאה של יום השלישי. (ב) שקאי על הבריאה של כל ששת הימים, שעפ"ז שייך העילוי דב"פ טוב ליום השלישי בלבד.

והנה, אף שמשמעות הכתוב הוא שקאי על הבריאה של יום הששי בלבד, כדמוכח ממ"ש לאח"ז³⁷ "ויהי ערב ויהי בוקר יום הששי" — יש להוציא את הכתוב ממשמעותו ולפרש שקאי על כל ששת הימים, מב' טעמים:

(א) כיון שנאמר "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד", היינו, לא רק מה שנברא ביום הששי, אלא "כל אשר עשה" בכל ששת הימים.

35) ב"ר פ"ד, ו. הובא בפרש"י עה"ת

בראשית א, ז.

36) שם, כה.

37) שם, לא.

33) פרש"י פרשתנו כט, יב.

34) ראה כש"ט בהוספות סרכ"ג ואילך.

רש"י (נעתק ב"היום יום" ט אייר).

ב) אם נאמר ש"וירא גו' והנה טוב מאד" קאי רק על הבריאה של יום הששי, נמצא, שענין ה"טוב" נאמר רק על עניני הבריאה של כל יום בפ"ע, ועדיין חסר ענין עיקרי ב"טוב" — ביחס לצירוף של כל עניני הבריאה גם יחד, שהרי יש ענינים שכל אחד מהם בפ"ע הוא טוב, ואילו צירופם יחד הו"ע בלתי רצוי, ולדוגמא: אש ומים (שנבראו ביום ראשון³⁸, ונאמר עליהם "וירא . . כי טוב") שכל אחד מהם הוא דבר טוב, אבל אי אפשר לצרף שניהם ביחד. ועד"ז שעטנו, כלאים ובשר בחלב — שכל אחד מהם בפ"ע הוא דבר טוב, אבל אי אפשר לצרפם ביחד, כיון שלכל אחד מהם יש שורש בפ"ע, וצריכים להשאר מובדלים זמ"ז.

ועכצ"ל, שנוסף על "וירא אלקים כי טוב" שנאמר על הבריאה של כל אחד מששת הימים בפ"ע, נאמר גם על צירוף כל עניני הבריאה כולה: "וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד"; ולאח"ז נאמר "ויכולו השמים והארץ וכל צבאם"³⁹, באופן של תכלית השלימות כו'.

ואף שישנם ענינים שאינם יכולים להתחבר יחדיו (כנ"ל) — הנה ה"טוב מאד" והשלימות שלהם היא באופן שנשארים בפירוד זמ"ז; וכמו בנוגע לבנ"י, ש"נצבים גו' כולכם ראשיכם שבטיכם מחוטב עציץ עד שואב מימין", "לאחדים כאחד"⁴⁰, וביחד עם זה, יש ענינים שבהם צריכים להיות כל אחד במקומו, וכמו בנוגע לכהנים שצריכים להזהר ולשמור שזר לא יקרב לעבודת הקודש כו'⁴¹.

י. וענין זה מודגש ביום השלישי שהוכפל בו כי טוב:

הטעם שיום השלישי הוכפל בו כי טוב הוא³⁵ — כדי להשלים יום השני שבו לא נאמר כי טוב, לפי "שבו נבראת מחלוקת, שנאמר⁴² ויהי מבדיל בין מים למים"³⁵. ואעפ"כ, ביום השלישי "כפל בו כי טוב ב' פעמים, אחת לגמר מלאכת השני, ואחת לגמר מלאכת היום", היינו, שביום השלישי מתגלה שגם ענין המחלוקת שנברא בשני יש בו ענין טוב, כי, כדי שיוכל להיות הענין ד"תדשא הארץ גו"⁴³, צ"ל תחילה ההבדלה בין מים למים⁴², והענין ד"יקוו המים גו' ותראה היבשה"⁴⁴, ורק לאח"ז יכול להיות ענין הזריעה והצמיחה כו'.

ועד"ז מצינו בנוגע למ"ש ביום הששי "והנה טוב מאד" — שפירשו רז"ל⁴⁵ "טוב זה מלאך חיים, מאד זה מלאך המות", שזהו העילוי דאתהפכא

38) ראה פרש"י שם, א. 42) שם א, ו.
39) שם ב, א. 43) שם, יא.
40) לקו"ת שם. 44) שם, ט.
41) ראה פרש"י במדבר ג, ו. קרח יח, א. 45) ב"ר פ"ט, יו"ד.

חשוכא לנהורא ומרירור למיתקא⁴⁶, שבשביל זה צ"ל תחילה ענין בלתי-רצוי של חושך ומרירות, ואז יכול להיות העילוי שבהפיכתם לאור ומתיקות. וכמו בעבודת התשובה, "הרוח תשוב אל האלקים אשר נתנה"⁴⁷, שבשביל זה צ"ל תחילה הענין ד"נשמה שנתת בי .. אתה בראתה אתה יצרתה ואתה נפחתה ביי"⁴⁸, שזהו"ע ירדת הנשמה למטה, "מאיגרא רמה לבירא עמיקתא"⁴⁹, ועד למעמד ומצב שיש צורך בענין דתשובה [כולל גם תשובה על היותו במעמד ומצב של נפילה, בבחי' "נפיל מדרגי" כו"⁵⁰, כיון שהי' יכול להיות במעמד ומצב נעלה יותר] — החל מהענין ד"סור מרע"⁵¹, כולל גם כפירוש הבעש"ט⁵² ש"רע" קאי על התענוג שבדברים הגשמיים (ולהעיר גם מפ"י הרב המגיד⁵³ במ"ש⁵⁴ "ראה נתתי לפניך גו' את החיים ואת הטוב ואת המות ואת הרע" (דלכאורה אינו מובן: איך שיין לומר "נתתי לפניך" בנוגע ל"מות" ו"רע"), ש"אינ הפי' רע ממש, אלא הרע הוא ג"כ טוב, רק שהוא מדרגה תחתונה מהטוב הגמור").

וענין זה מתגלה ע"י הבריאה של יום הששי (כנ"ל בנוגע ליום השלישי) — שבו נברא האדם "בצלמנו כדמותנו"⁵⁵, שנברא מן העליונים (נשמה) ומן התחתונים (גוף)⁵⁶, ולכן בכחו וביכולתו כו'.

יא. והענין בזה:

מבואר בספרי חקירה מגדולי ישראל ברי סמכא בנוגע לענין המספרים, שאחד הוא ראשון המספרים, שנים הם ראשית הנפרדים, ושלושה הו"ע ההתחברות כו"⁵⁷. והיינו, שכאשר יש רק דבר אחד, אזי אי אפשר למדוד ולידע אם הוא דבר טוב או כו', כיון שאין עם מי להשוותו כו'; וכשיש שנים, שאז משווים אותם זל"ז לבחון מי מהם טוב יותר כו', אזי מתחיל ענין של פירוד, עד שיכול להיות מעמד ומצב שהם הפכיים זמ"ז; וכאשר בא השלישי — הנה כאשר הוא כדבעי כו', הרי הוא משתדל לעשות שלום ביניהם ולפעול חיבור ואחדות כו'.

-
46) ראה זח"א ד, א. תניא ספ"י. ובכ"מ.	53) אור"ת בראשית ס"ז. ר"פ ראה. לקו"ת
47) קהלת יב, ז. וראה לקו"ת ר"פ האזינו.	שם עז, א.
ובכ"מ.	54) פרשתנו ל, טו.
48) נוסח "אלקי נשמה" בברכות השחר	55) בראשית שם, כו.
(ברכות ס, ב)	56) ראה ב"ר פי"ב, ח (הובא בפרש"י
49) ע"פ ל' חז"ל — חגיגה ה, ב.	עה"ת שם ב, ז). וראה המשך תער"ב ח"ב ע' תשלג [ח"ג ע' תקצג]. לקוטי לוי"צ הערות
50) ראה זח"ג קלה, ב. ועוד (נסמן באג"ק	לזח"א ע' ח.
ח"ב ס"ע ד).	
51) תהלים לד, טו. לו, כו.	57) ראה גם תו"מ חס"ח ע' 259 ואילך.
52) ראה כש"ט בהוספות ס"א. וש"נ.	וש"נ.

וזהו גם תוכן הענין שיום השלישי הוכפל בו טוב, כפירוש הגמרא⁵⁸ שזהו ענין "טוב לשמים וטוב לבריות" — שהרי "שמים" ו"בריות" הם ב' קצוות הפכיים זמ"ז: "שמים" הו"ע הכי נעלה, תכלית הרוחניות, ואילו "בריות" הו"ע היותר תחתון, ובלשון רבינו הזקן בתניא⁵⁹: "בריות בעלמא", היינו, שע"פ תורת אמת לא מוצאים בהם שום מעלה מלבד היותם "בריות" שנבראו ע"י הקב"ה, ואעפ"כ, פועל יום השלישי שהוכפל בו כי טוב שנעשה חיבור ביניהם — "טוב לשמים וטוב לבריות".

ומובן, שכדי לפעול החיבור והאחדות ד"טוב לשמים וטוב לבריות" בעולם, צריך תחילה לפעול חיבור ואחדות בין הענינים העליונים והתחתונים שבו, כדאיתא בגמרא⁶⁰ "ששה דברים נאמרו בבני אדם, שלשה כמלאכי השרת, שלשה כבהמה .. אוכלין ושותין וכו'"; ועי"ז שפועל זאת בעצמו, ב"עולם קטן זה האדם"⁶¹ (ע"י הנהגתו בענינים אלו ע"פ המבואר בשו"ע או"ח וכו' — שמזה מובן שזהו ענין ששייך לכל אחד מישראל), ביכלתו לפעול זאת בעולם כפשוטו, עולם גדול.

ובזה נכללת גם פעולת ההשפעה על בני"י שלמטה ממדריגתו, היינו, לפעול חיבור ואחדות בין "שמים" ו"בריות" כפי שהם בכללות בני"י, שזהו"ע ד"ראשיכם שבטיכם" ("שמים") ו"חוטב עציך" ו"שואב מימך" ("בריות");

ועי"ז ניתוסף עליו ("טוב") לא רק אצל אלו שהם בדרגת "בריות" ("חוטב עציך" ו"שואב מימך"), אלא גם אצל אלו שהם בדרגת "שמים" ("ראשיכם שבטיכם"), והיינו, שע"י ש"ראשיכם שבטיכם" פועלים ומשפיעים על "חוטב עציך" ו"שואב מימך", אזי הקב"ה עוזר ומסייע להם שיוכלו לפעול החיבור ד"שמים" ו"בריות" בעצמם (ולאח"ז גם בכללות העולם) — ע"ד שמצינו בנוגע למצות צדקה: "אמר הקב"ה נפשו של עני כו' והחיית אותו, חיך שאני מחזיר לך נפש תחת נפש כו"⁶².

ואז מתנהג גם הקב"ה באופן ד"טוב לשמים וטוב לבריות" — ליתן לכל בני"י כתיבה וחתימה טובה הן בנוגע לענינים הרוחניים ("טוב לשמים") והן בנוגע לענינים הגשמיים ("טוב לבריות"), ו"טוב" כפי שהוא אצל הקב"ה — "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"⁶³.

* * *

61 תנחומא פקודי ג. ועוד.
62 תנחומא משפטים טו.
63 נוסח ברכה הג' דברה"ז.

58 קידושין מ, א. וראה אוה"ת בראשית
לג, ב ואילך. ועוד.
59 פל"ב.
60 חגיגה טז, א. וראה גם בר"פ פ"ה, יא.

יב. מאמר (כעין שיחה) ד"ה שוש אשיש בהוי' וגו'.

* * *

יג. כרגיל ללמוד ענין הקשור עם פירוש רש"י בפרשת השבוע, כא' מב' האופנים — ענין שנתבאר בפירוש רש"י, או ענין הדורש ביאור בפשוטו של מקרא (והראי', שיש מפרשים שמתעכבים על זה) ואעפ"כ לא נתבאר בפירוש רש"י,

וע"פ הידוע (כמבואר בשל"ה⁶⁴ ועוד) גודל הדיוק בפירוש רש"י, הן בחסר והן ביתיר, ועד שמצינו הלשון ש"על כל טיפת דיו שכתב רש"י ז"ל צריך לישב שבעה נקיים כו"⁶⁵ — הרי מובן, שהסיבה לכך שרש"י אינו מפרש ענין שלכאורה דורש ביאור, היא, בגלל שרש"י סבור שהבן חמש למקרא יכול להבין זאת בעצמו; ונמצא, שזה גופא שרש"י אינו מפרש מאומה הוא גם ענין של לימוד (ולא במדה פחותה מלימוד ענין שרש"י מבארו) — שבכך מלמד רש"י את הבן חמש למקרא, שאם רק יהי' אצלו הענין ד"יגעת"⁶⁶, לפי ערך מעמדו ומצבו, אזי יבין זאת.

ובפרשת השבוע יש כמה ענינים הדורשים ביאור שרש"י אינו מבארם, אבל נתעכב עתה על פסוק ששייך לחודש אלול — "ומל ה' אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך"⁶⁷, כמובא בדרושי חסידות⁶⁸ ש"את לבבך ואת לבב ר"ת אלול, כמ"ש בעל הטורים עה"⁶⁹, ומוסיף, "לכך נהגו להשכים להתפלל סליחות מר"ח אלול ואילך", כפי שמביא בטור או"ח⁷⁰ ש"יש מי שמרבין לומר סליחות ותחנונים מר"ח אלול ואילך", אף שיש גם אלו שנוהגין לומר סליחות רק בעשי"ת (כמנהג הגאונים), ולא במשך כל חודש אלול, או כמנהג שנתפשט ברוב קהלות ישראל שאומרים סליחות בימים הסמוכים לר"ה (כמוזכר גם בהתוועדות שלפנ"ז⁷¹).

יד. הביאור בפירוש הכתוב "ומל ה' אלקיך את לבבך",

— שע"ד הפשט לא קאי על ערלת הלב, כפי' התרגום⁷² "טפשות

69) וראה גם בהנסמן בלקו"ש שבפנים

הערה 29.

70) סתקפ"א.

71)

72) לא רק תרגום יונתן בן עוזיאל,

שקרוב יותר למדרשי חז"ל, אלא גם תרגום

אונקלוס, שהוא ע"ד הפשט, ובכ"מ סומך

עליו רש"י ומפרש "כתרגומו".

64) במס' שבועות (קפא, א).

65) הובא בספר פרס הגדול לרש"י —

ווראש תר"ל — בהקדמת המביא לבית

הרפוס, בשם ר' שמשון מאַסטראָפּאָלי.

ובכ"מ. וראה נחל קדומים (להחיד"א) פ' וירא

עה"פ יח, ה. וראה גם תו"מ חנ"ו ע' 363.

66) מגילה ו, ריש ע"ב.

67) פרשתנו ל, ו.

68) ראה לקו"ת ראה יט, א. לג, ד. ובכ"מ.

לבך" (או כפירוש רש"י על "ערלת לבבכם"⁷⁴: "אוטם הלב וכיסויו"), אלא על הלב עצמו⁷⁵, ופירושו, כהמשך הכתוב "לאהבה את ה' אלקיך", שתהי' העבודה לא רק מיראה, אלא גם מאהבה⁷⁶;

והחילוק בין ב' הפירושים בנוגע לעבודת חודש אלול, שלפי' התרגום, עבודת חודש אלול היא רק הסרת טפשות ואוטם הלב, ואילו ענין האהבה שייך בעיקר לזמן ד'דודי ליי"⁷⁷ (בעשיית⁷⁸), ואילו לשיטת רש"י ע"ד הפשט⁷⁹, נכלל ענין האהבה בעבודת חודש אלול, כמובן מהר"ת "אני לדודי", ש"דודי" מורה על ענין האהבה⁸⁰ (אלא שזוהי דרגת האהבה ששייכת לכל

יותר, אבל יראה בלבד; והרי "אינו דומה עושה מאהבה לעושה מיראה" (פרש"י ואתחנן ו, ה), כפי שיודע ומבין הבן חמש למקרא בעצמו. (77) שזהו ענין קירוב המאור אל הניצוץ (ראה דרך חיים יג, רע"ד. כא, סע"ב. צא, א). (78) שנמזים ביו"ד האחרון שבס"ת "אני לדודי ודודי לי" — היו"ד שבתבת "לי", שרומז על העילוי ד'כל מקום שנאמר לי אינו זו לעולם" (ויק"ר פ"ב, ב). (79) שיש בזה גם "יינה של תורה" (היום יום" כט שבט).

(80) וזהו גם הביאור על הנהגת החסידים לערוך בחודש אלול התוודעויות של שמחה כו' (ראה גם תו"מ ח"כ ע' 234. וש"נ) — שישנם הטוענים שאין זה מתאים לזמן שבו צ"ל ההתעסקות בעניני מוסר כו' — שהמקור לזה הוא הענין ד'אני לדודי", שהו"ע האהבה דוקא. וכמובן גם מהמשל דמלך שבדה שמראה פנים שוחקות כו' (לקו"ת ראה לב, ב) — שכאשר יודעים זאת, הרי זה בודאי מעורר שמחה גדולה, ואדרבה: מי שעומד לפני המלך בתנועה של עצבות ("פאָרכמורעט") ומרה־שחורה, הרי זה היפך כבוד המלך!

[וזהו גם ההכנה להכתרת הקב"ה למלך בר"ה שצריכה להיות בשמחה עצומה (ראה סה"מ תש"ג ס"ע 6), והיינו, שאע"פ שענין ההכתרה צ"ל מתוך יראת הרוממות, ביטול וקבלת עול בתכלית, ועד לשלילת הענין ד'מחוי במחוג כו'" (חגיגה ה, ב), הנה ביחד עם זה צ"ל בזה גם ענין השמחה. ומזה מובן גם שביחד עם תנועת היראה, צ"ל גם ענין האהבה, והרי תנועת האהבה היא באופן של התרחבות, היפך הכיוון והצמצום כו'].

(73) ואין לפרש שכוונת הכתוב לערלת הלב, אלא שזהו "מקרא קצר" (כמ"ש רש"י בכ"מ — ראה לקו"ש שבפנים הערה 6), כי, בנדו"ד חסר (לא רק פרט כו', אלא) עיקר הענין, ועד שיכול להתפרש באופן הפכי — שצריך למול לא רק את ערלת הלב, אלא את הלב עצמו. וכן אין לפרש ש"ומל גו' את לבבך" הוא כללות הענין, שנעשה עי"ז ש"ומלתם את ערלת לבבכם" (עקב יו"ד, טז), כמו "המול לכם כל זכר", שנעשה עי"ז ש"ונמלתם את בשר ערלתכם" (לך לך יז, יו"ד-יא. וראה לקו"ש שבפנים הערה 5) — כי, עפ"ז הי' הכתוב צריך לומר תחילה "ומל גו' את לבבך", ולבאר מיד לאח"ז שזהו עי" ו"ומלתם את ערלת לבבכם" (כבפ' לך לך), וכיון ש"ומלתם את ערלת לבבכם" נאמר כבר בפ' עקב, עכצ"ל, ש"ומל גו' את לבבך" שבפרשתנו הוא ענין נוסף שבא לאח"ז.

(74) עקב שם. — ועד"ז בפ' וארא ו, יב): "ערל שפתים" — "אטום שפתים". ומוסיף: "וכן כל לשון ערלה אני אומר שהוא אטום וכו'", וצריך עיון שמביא מתנ"ך "ערלי לב" (ירמי' ט, כה), ולא הביא הפסוק "ערלת לבבכם" שבפ' עקב.

(75) ומ"ש רבינו הזקן באגה"ק (ס"ד) ש"במילה יש שני בחינות, מילה ופריעה, שהן ערלה גסה וקליפה דקה, וכן בערלת הלב יש ג"כ .. מילה ופריעה .. על מילת הערלה ממש כתיב ומלתם את ערלת לבבכם, אתם בעצמכם, אך להסיר הקליפה הדקה .. עז"נ .. ומל ה' אלקיך את לבבך כו'" — הרי זה ע"ד הרמז כו', ואינו שייך לפשוטו של מקרא. (76) יראת העונש, או אפילו יראה נעלית

בנ"י, גם כשנמצאים בשדה, ואילו האהבה דעשי"ת (כשמקבלים פני המלך בהיכל מלכותו) היא בדרגא נעלית יותר, ועד לאהבה שבאה מלמעלה⁸¹) — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס⁸² בלקו"ש חכ"ט ע' 167 ואילך.

טו. בנוגע להערות אדמו"ר על הזהר — הנה בפרשתנו אין הערות, אבל בהפטרה (שנזכרו בה ענינים עיקריים שיהיו בגאולה) ישנו גם הפסוק⁸³ "על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים", שמוכא בהערות אדמו"ר בתחלת מסכת מדות⁸⁴, ומבאר בזה, ש"שמירה הוא בחי' מקיף, והיינו השמירה הוא ממוחין, שמוחין י"ה הם בחי' מקיף, כמ"ש⁸⁵ ישמחו השמים ר"ת י"ה, ושמים הם מקיפים, וכמ"ש⁸⁶ מי חכם וישמר אלה, מי הוא בינה הנקראת מי, חכם הוא חכ', בינה וחכמה הם השומרים וכו'". אך עדיין צריך להבין מ"ש "על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים" — דלכאורה, כיון שישנם כבר "חומותיך", והרי "חומה" ענינה לפעול שמירה, א"כ, מהו הצורך גם ב"שומרים", נוסף על השמירה שע"י החומה עצמה?

בשלמא בגשמיות, מובן שלא די בשמירה שע"י החומה עצמה, כי החומה היא מאבנים, דומם, ובמילא שייך שהאויב יטפס על אבני החומה וכו', ולכן יש צורך להעמיד שומרים על החומה; אבל בנוגע לרוחניות הענינים, הרי מובן שהחומה עצמה פועלת ענין השמירה, וא"כ מהו הצורך גם בשומרים?

ולהעיר גם מהמבואר⁸⁷ בנוגע לשמירה הדרושה בעניני תורה ומצוות [כיון שלימוד התורה וקיום המצוות יכול להיות שלא לשמה, מצד איזה פני' כו', ועד לאופן שמוסיף כח בקליפות לפי שעה כו'⁸⁸] — דאע"פ ש"כשיחזור

זוטא — ו', אהבה רבה — ה' עילאה, ויראה עילאה — י' (ראה תו"מ חס"א ריש ע' 138. וש"נ); ולמעלה מזה הו"ע אהבה בתענוגים שבאה מלמעלה, כמבואר בתניא (פי"ד) שעז"נ "עבודת מתנה אתן את כהונתכם".

(82) בשילוב שיחת ש"פ נצבים-וילך תשמ"ג.

(83) ישע"י סב, ו.

(84) תורת לוי"צ לש"ס ע' רעא.

(85) תהלים צו, יא.

(86) שם קז, מג.

(87) ראה המשך תרס"ו ע' רנב [ס"ע שלה] ואילך.

אלא שמצד השמחה על כך שהמלך נמצא יחד עמו בשדה ומראה לו פנים שוחקות, הרי הוא מתעורר במרירות עצומה על הענינים הבלתי-רצויים שהם נגד רצון המלך. ואעפ"כ, אין זה מבלבל לענין השמחה — ע"ד שמבאר רבינו הזקן בתניא (פל"א) ש"תיקר נפשו בעיניו לשמוח בשמחתה .. שלא לערב ולבלבל שמחת הנפש בעצבון הגוף" (משכא דחויא). (81) וכידוע שיש כו"כ דרגות באהבה, ובכללות הם אהבה זוטא ואהבה רבה, שבאים לאחרי הקדמת יראה תתאה, ולאח"ז באים ליראה עילאה [וכידוע בענין סדר ד' אותיות שם הוי' בעבודה: יראה תתאה — ה' תתאה, אהבה

אח"כ בתשובה . . כמ"ש⁸⁹ כי לא ידח ממנו נדח", אזי מוציא מהקליפה כל התומ"צ כו"י⁸⁸, שזהו"ע להוציא בלעם מפיהם⁹⁰, וכמ"ש⁹¹ "ושבית שביו", שקאי על ניצוצות הקדושה שהיו בשבי' בלעז"ו כו', מ"מ, לפי שעה הרי זה מעמד ומצב בלתי רצוי כו', שהצורך בשמירה הוא להיותם בחי' פנימי, ועד לבחי' המקיף ששייך לפנימי, שזהו מקיף הקרוב; והשמירה היא ע"י בחי' החומה, שהו"ע מקיף הרחוק. וכיון שחומה היא בחי' מקיף הרחוק — אינו מובן: מהו הצורך ב"שומרים" "על חומותיך"?

וביותר יוקשה בנוגע ל"חומותיך ירושלים" — כידוע המבואר בדרושי חסידות⁹² על הפסוק⁹³ "ובאו האובדים גו' והשתחוו לה' בהר הקודש בירושלים", שענינה של ירושלים הוא שלימות היראה⁹⁴, ובירושלים גופא יש גם השמירה ד"חומותיך", ואעפ"כ, "על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים" !

וכפי שיתבאר לקמן.

טז. בהמשך להמדובר לעיל (ס"י) אודות יום שלישי למעשה בראשית שבו הי' המאמר "תדשא הארץ גו'" — מצינו במדרש⁹⁵ על הפסוק⁹⁶ "ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם", שמביא על זה מ"ש⁹⁷ "ישבעו עצי ה' ארזי לבנון אשר נטע", ומפרש: "כקרני חגבים היו, ועקרן הקב"ה ושתלן בתוך גן עדן".

ופירוש הדברים, שדיוק המדרש הוא מדוע נאמר הלשון "ויטע", ולא כהלשון הרגיל ויברא וכיו"ב⁹⁸,

— (כ"ק אדמו"ר שליט"א הפסיק ואמר:) אינני רוצה לומר שלכאורה קשה וכיו"ב, כיון שמדובר אודות מאמר המדרש ששייך לפנימיות התורה⁹⁹, "דלית תמן כו' קושיא כו'" (כמ"ש בר"מ¹⁰⁰).

וכפתגם החסידים (אף שלא שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר), שמטעם זה

(95) ב"ר רפ"ו.

(88) ראה הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ד ה"ג.

(96) בראשית ב, ח (וראה פ"י מהרז"ו שם

(89) שמואל-ב יד, יד.

רפ"ג ש"פסוק ויטע ה' אלקים גן בעדן ופסוק

(90) ראה לקו"ת במדבר ג, סע"ד. מאמרי

ויצמח ה' אלקים, מקומם ביום ג', שאז נבראו

אדה"ז שבהערה הבאה. ובכ"מ.

אילנות ודשאים וגן עדן").

(91) ר"פ תצא. וראה לקו"ת תצא לה,

(97) תהלים קד, טז.

סע"ב ואילך. מאמרי אדה"ז תקס"ה ח"ב ע'

(98) ראה פרש"י ומהרז"ו שם. וראה גם

תתלד. ועוד.

תו"מ חל"ב ע' 178 ואילך. וש"נ.

(92) ראה לקו"ת דרושי ר"ה ס, ב. ובכ"מ.

(99) ראה תניא אגה"ק סכ"ג (קלז, א). הלי'

(93) ישע"י כז, יג.

ת"ת לאדה"ז פ"ב ה"ב. וש"נ.

(94) תוד"ה הר — תענית טז, א, מב"ר

(100) ח"ג קכד, ב.

פנ"י, יר"ד.

לא נמצא בדרושי חסידות הלשון "קשה" וכיו"ב (כמו בנגלה, כרגיל בפי' התוס' "וקשה" "ואם תאמר"), מלבד (ואולי אפילו לא) במקומות ספורים, וולהעיר גם מהלשון בלקו"ת סוף פרשתנו¹⁰¹: "התירוץ פשוט והקושיא טוב", והיינו, שגם כשנזכר לשון קושיא, נאמר לפנ"ז שהתירוץ פשוט].

אלא הלשון הרגיל הוא: "וצריך להבין", והיינו, שהענין מובן קצת אלא שצריך להבין עוד יותר —

ומבאר, שמשמעות הלשון "ויטע" הוא שלאחרי שנבראו נטלן ממקום ברייתן ושתלן במקום אחר, ולכן נאמר "ויטע ה' אלקים גן בעדן מקדם", שזהו ע"ד מ"ש "ארזי לבנון אשר נטע", שבתחילת ברייתן "כקרני חגבים היו", ואח"כ "עקרון הקב"ה ושתלן בתוך גן עדן".
[ולהעיר, שהלשון "כקרני חגבים" מצינו גם לענין חמץ: "איזהו שיאור קרני חגבים"¹⁰², ושמעתי פעם ביאור בזה מאאמור"ר ז"ל].

יז. ומכאן רואים גודל העילוי שבעקירת דבר ממקומו ונטיעתו במקום אחר, שעיי"ז הנה תמורת היותו "כקרני חגבים", נעשה "ארזי לבנון", ודוקא באופן כזה נעשה "גן עדן".

וענינו בעבודה — כמ"ש¹⁰³ "לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך", כמבואר בזה¹⁰⁴ שצריך לצאת מהרצונות, הרגילות והטבע שלו וכו' (ולא כמו אלו שמתעקשים ("שפארן זיך") דוקא להשאר ב"ארצך" ו"מולדתך" כו'), ודוקא עיי"ז באים "אל הארץ אשר אראך" — שכן, גם כשמדובר אודות טבע ורגילות טובים, הנה כל זמן שאינו משנה רגילותו הרי זה מעמד ומצב ד"אשר לא עבדו"¹⁰⁵, ודוקא עיי"ז שינוי הרגילות נעשה "עובד אלקים"¹⁰⁵.

וכידוע גם הפתגם¹⁰⁶ שכל ענין החסידות הוא לשנות טבע מדותיו, ומובן, שהכוונה בזה היא לטבע מדותיו דקדושה (שהרי בשביל שינוי טבע שאינו של קדושה, אין צורך בענין החסידות דוקא), והיינו, שאע"פ שזהו ענין של קדושה, מ"מ, כיון שנעשה טבע, הרי זה ענין שצריך לשנותו כו'.

וזהו גם מה שאמרו רז"ל¹⁰⁷ "הוי גולה למקום תורה", שהפירוש בזה¹⁰⁸ — לא רק שכדי לבוא למקום תורה כדאי וצריך אפילו להיות

101 (נג, סע"ג. 105) מלאכי ג, יח. וראה חגיגה ט, ב.

תניא פט"ו.

102 (ראה סה"ש תרצ"ד ע' 266. וש"נ.

103 ר"פ לך לך.

104 ראה המשך תרס"ו ע' סז [צ]. ס"ע

105 (ראה גם תפא"י (יכין) אבות שם.

106 (ראה גם ת"מ שם ע' 180 ואילך.

101 (נג, סע"ג.

102 (פסחים מח, ב (במשנה).

103 ר"פ לך לך.

104 ראה המשך תרס"ו ע' סז [צ]. ס"ע

105 (ראה גם תפא"י (יכין) אבות שם.

106 (ראה גם ת"מ שם ע' 180 ואילך.

גולה ממקומו, אלא שגם כשנמצא במקום תורה, צריך לגלות ממקומו למקום תורה אחר, כדי לצאת מרגילותו כו'.

[בהמשך לזה דובר אודות תלמידי הישיבות שצריכים לגלות למקום תורה — לנסוע לישיבות אחרות לחזקם כו', והורה, שיתנדבו עשרה תלמידים לכל אחת מארבעת הישיבות דכפר חב"ד, תורת אמת, פאריז ומאנטרעאל¹⁰⁹. ואח"כ נתן משקה להרש"ג שי' מנהל ישיבות תו"ת עבור התלמידים].

* * *

יח. בנוגע למ"ש "על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים" שנזכר בהערות אאמ"ר — יש לבאר ענין זה בנוגע לתורה:

ובהקדים — שבתורה יש כמה דרגות, כפי שמצינו שהתורה נקראת בשם "מזון" (כמ"ש¹¹⁰ "ותורתך בתוך מעי"), וגם בשם "לבוש" (כמ"ש¹¹¹ "עוטה אור כשלמה")¹¹², וכמו"כ נקראת גם בשם "חומה", כמ"ש¹¹³ "אני חומה", "זו תורה"¹¹⁴.

והענין בזה — שתורה היא בחי' המוחין, ולכן נקראת "חומה" שפועלת ענין השמירה, כיון ששמירת המדות היא ע"י המוחין (שבהם לא הי' ענין השבירה¹¹⁵).

אמנם, במוחין גופא יש כמה דרגות, ובכללות יש ד' דרגות בענין המוחין ביחס למדות (ז"א): (א) מוחין שבמדות (כפי שהמוחין הם חלק מפרצוף המדות), (ב) מוחין שנמשכים למדות, שהם בבחי' מקיף (ושומר) על המדות, (ג) מדות שבמוחין (כפי שהמדות הם חלק מפרצוף המוחין), (ד) מוחין ממש (למעלה גם ממדות שבמוחין), כולל גם פנימיות המוחין. וע"ד המבואר בענין ספה"ע¹¹⁶, שענינה המשכת המוחין במדות, שלאחרי שסופרים מ"ט יום, ד' פעמים ז' (כל פרטי המדות כפי שכוללים זמ"ז), ישנו הענין ד"תספרו חמשים יום"¹¹⁷, שבאים לשער הנו"ן, אלא שבזה גופא יש ב' דרגות: בחי' התחתונה דשער הנו"ן שכוללת כל המ"ט שערים (שזהו מה שממשיכים מעט מעט בימי ספה"ע) — ע"ד בחי' מדות שבמוחין;

(113) שה"ש ח, יו"ד.

(114) פסחים פז, א.

(115) ראה תו"א בהוספות תצוה קי, ד. ובכ"מ.

(116) ראה לקו"ת במדבר יו"ד, א ואילן.

ובכ"מ.

(117) אמור כג, טז.

(109) בא' היומנים, שאמר, שבאמת רצה

לדבר על זה בשמח"ת, אבל מוטב להקדים ולדבר על זה עוד לפני ר"ה, כדי שיוכלו להכין ה"קופה" עבור ההוצאות כו'.

(110) תהלים מ, ט.

(111) שם קד, ב.

(112) ראה תניא ספ"ה.

ובחי' העליונה שבו שלמעלה משרש המ"ט שערים (שאינן בכחנו להמשיך כלל, אלא נמשך מאליו וממילא כו') — ע"ד בחי' המוחין ממש.
ועפ"ז יש לבאר הענין ד"על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים":
ירושלים, שלימות היראה — הו"ע המדות. ו"חומותיך ירושלים" — הו"ע המוחין שנמשכים למדות, שהם בבחי' מקיף, ששומר על המדות ושייך אליהם [ובזה גופא יש כמה דרגות — מקיף הקרוב ומקיף הרחוק, ולהעיר גם מהשקו"ט בנגלה דתורה בנוגע לעובי החומה — אם היא כלפנים או כלחוץ¹¹⁸]. אך עדיין אין זה בחי' המוחין ממש.
ולכן ישנו גם הענין ד"על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים" — המשכת המוחין ממש (למעלה גם ממדות שבמוחין); ועי"ז מתעלה גם בחי' ירושלים, בחי' המדות, למדריגת המוחין ממש.

יט. ויש להוסיף בזה בביאור השייכות לר"ה — שהרי פסוק זה הוא בהפטרות פרשת נצבים, שקורין לעולם בשבת שלפני ר"ה¹¹⁹:
כשם שבחג השבועות ישנו הענין "תספרו חמישים יום", שכולל גם המשכת הבחי' העליונה שהיא ע"ד בחי' המוחין ממש — כמו"כ ישנו ענין זה גם בר"ה¹²⁰,

ואדרבה — באופן נעלה יותר, כיון שחג השבועות קשור עם עבודת הצדיקים, ואילו ר"ה [שהוא בארבעים יום האחרונים, "אף האחרונים ברצון"¹²¹, ואדרבה, באופן נעלה יותר, כיון שבאים לאחרי הירידה כו', וע"ד שמצינו ש"לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב"¹²², כיון שבא לאחרי גודל הירידה כו'¹²³], קשור עם עבודת התשובה שלמעלה מעבודת הצדיקים, באופן ד"כפלים¹²⁴ לתושי"י¹²⁵ (גם באיכות), שלכן אמרו¹²⁶ שמיח אתא לאתבא צדיקיא בתיובתא¹²⁷.

* * *

118 ראה פסחים פה, ב.
119 תוס' מגילה לא, סע"ב. רמב"ם הל' תפלה פי"ג ה"ב. טושו"ע אר"ח סתכ"ח ס"ד. לקו"ת שבעה ערה 12.
120 חסר קצת (המו"ל).
121 פרש"י תשא לג, יא. ועוד.
122 תענית כו, ב (במשנה).
123 ראה תו"מ סה"מ אב ע' קסז ואילך.
וש"נ.
124 נזכר גם השייכות ד"כפלים" לגאולה, כמארז"ל (יל"ש ר"פ לך לך) "חמש אותיות נכפלו — מנצפ"ך — וכולן לשון גאולה .. לך לך .. פקד פקדתי וכו'"; והענין דאות סופית (פשוטה) שמורה על ההמשכה למטה, כמו "ובו תדבקון" (לקו"ת פ' ראה כ, סע"ב), שהו"ע נפילת אפים (סידור (עם דא"ח) כו, א"ב [מא, ד, מד, א]).
125 איוב יא, ו. וראה שמו"ר רפמ"ו.
126 ראה זח"ג קנג, ב. לקו"ת דרושי שמע"צ צב, ב. ובכ"מ.
127 חסר סיום השיחה (המו"ל). — נזכר גם בענין "על חומותיך ירושלים הפקדתי

כ. בהמשך להמדובר לעיל (סי"ג-יד) אודות הפסוק "ומל ה' אלקיך את לבבך ואת לבב זרעך" — יש להוסיף ולבאר דיוק נוסף: בהתחלת הפרשה נאמר כבר שכל הענינים שבהמשך הפרשה נאמרו לכל בני: "ראשיכם שבטיכם וגו' מחוטב עציך עד שואב מימין", וביניהם נזכר גם "טפכם". וא"כ, מהו הצורך להוסיף בפסוק "ומל גו' את לבבך" — גם "את לבב זרעך"? ועד"ז צריך להבין מ"ש לפני¹²⁸ "ושבת עד ה' אלקיך וגו' אתה ובניך" — מהו הצורך להוסיף "ובניך", לאחרי שכבר נזכר לפני¹²⁹ גם אודות "טפכם"?

כא. ונקודת הענין בזה¹²⁹ — שנוסף לכך שנזכר בכללות גם הענין ד"טפכם", יש צורך להזהיר ולצוות במיוחד על הבנים, כיון שיש ענינים שחיוכם מוטל על האב, כמו "ושנתם לבניך"¹³⁰, ויש ענינים שחיוכם מוטל על הבן, כמו "כבד את אביך"¹³¹.

ובזה גופא — צריך להדגיש הן בנוגע ל"בניך" והן בנוגע ל"זרעך", שהחילוק ביניהם (שזהו ה"מפתח" להבנת הענין) הוא, ש"בניך" הם בנים ממש, שהם בקירוב יותר אל האב, ו"זרעך" כולל גם בני בנים וכו', אף שהם רחוקים יותר מבנים ממש.

[ולהעיר, שלפעמים מצינו ש"בניך" כולל גם בני בנים כו', ולאידך, "זרעך" כולל גם בנים ממש. אבל כשמחלקים בין ב' הלשונות "בניך" ו"זרעך", קאי "בניך" על בנים ממש, ו"זרעך" — על בני בנים וכו' הרחוקים יותר].

ולכן, לאחרי שנאמר "ושבת גו' אתה ובניך", בניך ממש, מוסיף הכתוב "ומל גו' ואת לבב זרעך" — שגם אלו שאינם "בניך", ובמילא אינם בכלל "ושבת גו' אתה ובניך" (ויתכן שמצד עצמם לא הי' אצלם ענין התשובה), הנה גם אצלם יהי' הענין ד"ומל¹³² גו' את לבב זרעך"¹³³, להיותם "זרעך", ששייכים אליו.

129) סעיף זה נרשם בקיצור, וחסרים בו כמה פרטים (המו"ל).

130) ואתחנן ו, ז.

131) שם ה, טו.

132) נזכר גם שהענין ד"ומל גו' הוא נעלה יותר מהענין ד"ושבת גו'", כמדובר לעיל (לקו"ש שבסי"ד).

133) ראה גם לקו"ש הנ"ל הערה 28.

שומרים", אודות ביהמ"ק, שכבר "בנוי ומושכלל" (רש"י ותוס' — סוכה מא, סע"א. ועוד), ובמילא צריך שמירה כו', וכאשר יהודי מחליט שהוא שומר על ביהמ"ק, הרי זה ממהר ופועל שיומשך בפועל ממש כו', וכפי שמצינו שאפילו אם צדיק אחד חוזר בתשובה שלימה בדורו אזי בא משיח (מאמרי אדה"ז הקצרים ע' תג).

(128) ל, ב.

וכל זה — בגלל הקשר והשייכות של האב עם הבנים, כפי שמצינו שתפלת האב מועילה לבן, כמ"ש גבי אברהם אבינו שביקש מהקב"ה "לו ישמעאל יחי לפניך"¹³⁴, ופירש רש"י "יחי ביראתך", והקב"ה אמר לו "ולישמעאל שמעתיק"¹³⁵; ועד"ז לאידך, שהנהגת הבנים פועלת עליו אצל האב, כפי שמצינו בדברי יעקב "סימן זה הי' מסור בידי מפי הגבורה, אם לא ימות א' מבני בחיי, מובטח אני שאיני רואה גיהנם"¹³⁶, ומובן, שאין זה סימן בעלמא, אלא שאכן יש קשר ושייכות בין הבנים אל האב, שכאשר הבנים חיים, "זרעו בחיים"¹³⁷, אזי גם על האב אין לו שייכות לגיהנם כו'.

כב. ובהמשך להמדובר אודות ענין הבנים, שבזה נכלל גם "המלמד את בן חבירו תורה" ש"מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו"¹³⁸, ועד"ז בנוגע למצוות: "לעשות פירות.. מצוות"¹³⁹ — הנה כאן המקום לחזור ולעזור אודות ההתעסקות בחמשת המבצעים (ובאמת צ"ל קיום כל המצוות, אלא שמתחילים מהענינים העיקריים),

ובפרט בנוגע למבצע הדלקת נרות שבת ויו"ט, שזהו ענין הקשור עם אור גשמי, ובמילא קשור גם עם אור רוחני,

— ולהעיר גם מהפתגם הידוע¹⁴⁰ שהבעש"ט אהב אורה ("ליכטיקייט"), וכהסיפור בזה¹⁴¹, שנתן מעות לתלמידים שיקנו נרות כו', והרי מובן שהכוונה באהבת הבעש"ט לאור היא לענין הפנימי והרוחני שבאור, כמובן מהמובא בסיפור זה¹⁴⁰ הענין המובא בספרי קבלה ש"אור" בגימטריא "רז"¹⁴², ואעפ"כ הי' הדבר קשור עם אור של נרות כפשוטם — והיינו, שנוסף לכך שענינה של כל מצוה הוא "נר מצוה"¹⁴³, מודגש הדבר יותר במצוות הקשורות עם נר ואור גשמיים, כמו מצות הדלקת נר שבת ויו"ט, נרות חנוכה ונרות המקדש, שאף שיש חילוקים ביניהם, הרי נקודתם המשותפת היא שעל ידם ניתוסף בענין האור.

וכיון שצריך להרכות באור כדי לבטל את התגברות החושך בעולם, יש לפרסם ברבים בכל מקום אודות ההשתדלות לפעול שגם בנות קודם הנישואין, משהגיעו לחינוך, תדלקנה נרות שבת ויו"ט, ובאמירת ברכה. ומעלה מיוחדת כשיתחילו לעשות זאת בפעם הראשונה בערב ר"ה,

(139) סוטה מו, סע"א.	(134) לך לך יז, יח.
(140) סה"ש קיץ הי"ש"ת ריש ע' 174	(135) שם, כ.
(נעתק ב"היום יום" ו אלול).	(136) פרש"י וישב לו, לה.
(141) ראה גם	(137) תענית ה, ב.
(142) זח"ג כח, ב. תקו"ז תי"ט (לט, ב).	(138) סנהדרין יט, ב. וש"נ. הובא בפרש"י
(143) משלי ו, כג.	במדבר ג, א.

שאז מברכים גם ברכת שהחיינו — שהרי יש שקו"ט בנוגע לקיום מצוה בפעם בהראשונה, כמו מצות תפילין, ועד"ז הדלקת נרות שבת, אם יש לברך גם ברכת שהחיינו¹⁴⁴, וא"כ, כאשר מדליקים נרות בפעם הראשונה בערב ר"ה, אזי לכל הדעות מברכים גם ברכת שהחיינו: "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה" גם על הפעם הראשונה ש"קדשנו במצוותיו וצווננו" לקיים מצוה זו בשליחותו של עצמות ומהות — שזהו ענינם של המצוות שהם שלוחי ה', כמארז"ל¹⁴⁵ "היו מכבדין את המצוות שהן שלוחי".

ועי"ז יפעלו שלום בעולם — שהרי ענינם של נרות שבת הוא "שלום בית", וכמ"ש הרמב"ם¹⁴⁶ אודות גודל מעלת השלום שנעשה ע"י נרות שבת, "שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם, שנאמר¹⁴⁷ .. וכל נתיבותי שלום"; ויפעלו אור בעולם, ולכל לראש — אור אצל בניי [שע"ז יתבטלו כל הבלבולים מצד זה ש"הכסיל בחושך הולך"¹⁴⁸, כיון שיהי' מעמד ומצב ד"החכם עיניו בראשו"¹⁴⁹], וכמ"ש "אתם נצבים היום", "מה היום .. מאיר כו"¹⁵⁰, ועד לקיום היעוד¹⁵⁰ "והי' לך ה' לאור עולם".

*

כג. ישנו ענין נוסף שצריך להזכיר אודותיו — הענין הידוע שקשור עם מ"ש בפרשת השבוע: "אתם נצבים היום כולכם", וכולל גם "גרך אשר בקרב מחניך"¹⁵¹, דקאי על גר שנתגייר כהלכה, שענין זה הוא באופן ד"לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו"¹⁵², היינו, שמי שלא נתגייר כהלכה, אי אפשר להחשיבו בתור יהודי, ולאידך, מי שנתגייר כהלכה, אי אפשר שלא להחשיבו ליהודי אפילו למשך זמן כו'.

ויהי' שיהי' הענין ד"אתם נצבים גו' לעברך בברית ה' אלקיך גו'", ובאופן ש"דוד עבדי נשיא להם לעולם"¹⁵³ — דוד מלכא משיחא, שניצוץ ממנו ישנו בכל אחד מישראל¹⁵⁴, שיכוף כל ישראל לילך בדרך התורה ולחזק בדקה, וילחם מלחמות ה' וינצח ויבנה מקדש במקומו ויקבץ נדחי ישראל¹⁵⁵, בגאולה האמיתית והשלימה בקרוב ממש.

(149) שם. וראה תניא רפ"ה.

(150) ישע"י ס, יט.

(151) כט, יו"ד.

(152) פ' ראה יג, א.

(153) יחזקאל לז, כה.

(154) ראה מאור עינים ס"פ פינחס.

(155) רמב"ם הלי' מלכים ספ"א.

(144) ראה אנציק' תלמודית (כרך ד) ערך

ברכת הזמן (על המצות — ס"ע תלד ואילך).

וראה גם אנציק' ח"ל ע' כח. וש"ג.

(145) נחומא ויגש ו. וראה לקו"ת ויקרא

ב, א.

(146) הלי' חנוכה בסופן.

(147) משלי ג, יז.

(148) קהלת ב, יד.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן המשקה והמזונות, ואמר שיערכו התועדות בקשר עם הפעולות בנוגע להדלקת נרות שבת, ויתנו מהמשקה — לאנשים, והמזונות — לנשים.

לאחרי תפלת מנחה התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לנגן הניגון "ופרצת"].

הוספה

בי"ה, יו"ד מ"ח תשכ"א
ברוקלין

הרה"ג הרה"ח אי"א נו"נ מוה' ... שליט"א

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מז' חשון, ובודאי מאז נתקבל גם מכתבי לשנה טובה,

ויהי רצון שיקוימו כל הברכות שמברכים בני ישראל איש לרעהו במילואן ובטוב הנראה והנגלה, וכמובן וגם פשוט לכל לראש בהנוגע לבריאות הגוף, שהרי היות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא (רמב"ם הלכות דיעות פרק ד', וראה גם כן פתגם רבנו הזקן — נדפס בהיום יום ער"ה).

בברכה לבשו"ט בטוב הנראה והנגלה ובעגלא דידין

מ. שניאורסאהן

מצילום האגרת.

פתגם רבנו הזקן — נדפס בהיום יום ער"ה: ושם: "מפתגמי רבינו הזקן: מען האָט גאָר קיין השגה ניט, ווי עס איז טייער באַ השי"ת דער גוף פון אַ אידען". וראה גם אג"ק ח"ז אגרת ב'רט. ח"ג אגרת ד'תשכה, ובהנסמן בהערות שם. ובכ"מ.

ב

[שלחי קיץ, היתשליז]

[1] "מאריכים אנו" – וברכה תבא עליהם. ויה"ר שיקויים בכל יום מהנ"ל ע"ד משי"נ ש"גם בתחלתו ארוך" (תו"א יח, ד).

[2] "לסדר התועדות" – וישמעו (ע"י הטייפ) דבריי, ויקבל המטבעות לפני"ז ממני ויחלקם אז.

[3] "והסיום .. יהי ביום ה' ח"י אלול" – בשעטומ"צ בכל.

ב

מהעתקה. מענה למו"ה אברהם יצחק שם-טוב (מנהל קעמפ "גן ישראל" – נ.י.), על גליון מכתבו – בו כתב:

מאריכים אנו בעה"י את עונת הקעמפ* ליומיים עד ח"י אלול, כדי לסדר התועדות בליל ח"י אלול כפי הוראת כ"ק שליט"א בגן ישראל, והסיום לפי הנ"ל יהי לכאו' ביום ה' ח"י אלול.

על כותבו ש"מאריכים אנו את עונת הקעמפ ליומיים עד ח"י אלול" – הקיף רבינו תיבות "מאריכים אנו", וכתב (כפנים [1]); על כותבו שזהו "כדי לסדר התועדות בליל ח"י אלול .. בגן ישראל" – הקיף רבינו תיבות "לסדר התועדות", וכתב (כפנים [2]); ועל כותבו ש"הסיום לפי הנ"ל יהי לכאו' ביום ה' ח"י אלול" – העביר רבינו קולמוס על תיבת "לכאו'", וכתב (כפנים [3]).

אגרות נוספות אליו – אג"ק חכ"א אגרת ז'תתצה, ובהנסמן בהערות שם. וברכה תבא עליהם: ע"פ משלי כד, כה.

ע"ד משי"נ ש"גם בתחלתו ארוך" (תו"א יח, ד): ושם: "ה' לאורך ימים** הוא כמארז"*** על אלף השביעי יום שכולו ארוך. והענין הוא כי פי' כולו ארוך היינו שגם בתחלתו הוא ארוך. ולכאורה אין לשון אריכות נופל רק בסיום וסוף ולא בתחלה. ואיך כולו ארוך גם בתחלתו. אך הכוונה שיהיה גילוי אור א"ס ב"ה .. שנק' אריך אנפין .. וע"כ כולו ארוך בתחלה כמו בסוף שהוא גילוי בחי' שאין לו תחלה ואין לו תכלה כו"ו.

וישמעו (ע"י הטייפ) דבריי כו': אולי הכוונה ל"שיחה לילדי מחנות קיץ יומיים שי", שנאמרה ב"יום ג' פי' שופטים, ב' אלול, אחר תפלת מנחה, ה'תשליז" (נדפסה בלקו"ש חי"ד ע' 276 ואילך), ובסיומה "כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן להמדריכים שי' מטבעות של עשר סנט לחלק להילדים שי', ב' מטבעות לכ"א, א' לתת לצדקה היום. והב' בשביל עצמם".

(* אשר מתוכנן ה' להסתיים ביום ג', ט"ז אלול; אלא שע"פ הוראת רבינו – כדלהלן – לסדר התועדות בקעמפ בח"י אלול, הודיע הנמען שיאריכו "את עונת הקעמפ ליומיים עד ח"י אלול כו"ו" (כפנים).

** תהלים צג, ה.

*** ראה קידושין לט, ב. וש"נ.

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זצוקללה"ה נבנ"מ ז"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Email: info@lahak.org

ב"ה. י"א אלול, ה'תשפ"א

שהחיינו וקיימנו והגיענו

הננו שמחים לבשר כי ניתן להשיג את הספר

תורת מנחם כרך עד

הכולל את מאמרי דא"ח ושיחות קודש

מראש השנה עד ש"פ מקץ, שבת חנוכה ה'תשל"ד

*

כן ניתן להשיג את ע"ג כרכים הראשונים
ואת סדרת ספרי המאמרים תשי"א – תשל"ד

בחנויות הספרים המובחרות

ובחנוות הספרים קה"ת בארה"ב ובאה"ק

www.lahak.org

או בטלפון: בארה"ב 718-604-2610; באה"ק 018-9606-03

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו
כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

התמים מנחם מענדל הלוי שיחי

לרגל הכנסו לעול המצוות

כיג אלול ה'תשפ"א

ולזכות אָחיו ואחיותיו

יהודית, חי' ברכה, יוסף יצחק הלוי, חנה,

רבקה, שרה, דבורה ושניאור זלמן הלוי

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' אברהם אשר הלוי וזוגתו מרת מוסי' מרים שיחיו

ליצמן

שלוחי כ"ק אדמו"ר זי"ע בסיאול, דרום קוריאה

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' טובי' הלוי וזוגתו מרת זלטה שיחיו ליצמן

הרה"ת ר' אהרן דב וזוגתו מרת רחל לאה שיחיו הלפרין

מרת אסתר מלכה שתחי' ליפשיץ